

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., félooldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

Inter arma.

A háboru zajában minden patrióta párt agitációja mint pártagitáció elnémul. A muzsa hallgat; a pártoknak kell hallgatni. Mindnyájan egycélú emberek lettünk; nem lehet kivétel s a magunk részéről nem érezzük kivételes eljárásra feljogosítottunk magunkat a szociáldemokrata párttal szemben sem.

Ugyannyira, hogy lemondunk a csábító alkalomról, hogy Kunfi Zsigmondnak, akinek harci erényei mellett őszinteségét néhai való bajtársunk, Göröcsöni Dénes követendő például állította oda, hogy ennek a Kunfinak egy őszinte kijelentéséhez úgy a magunk, mint a szembenállók részére (miért mondanánk most ellenségnek őket?) tanulságos gondolatokat fűzzünk hozzá.

Csak éppen leszögezzük itt a Jaurès emlékére irt füzetéből ezeket az értékes és tiszteletreméltó nyíltsággal megírt sorokat mint olyant, amelyek a jövőendő normális állapotok visszatérével agitációs eszköz lesznek a számunkra, amint következnek:

„Uraim, akik a ház baloldalán ülnek, a köztársaságiak és radikálisok, ne gondolják, hogy azért szólok önökhöz, hogy ingereljem vagy becsméreljem önöket. Korántsem; mint köztársasági ember szólok a többi köztársasági pártokhoz. Nagy dolgokat vitünk együttesen végbe. A cezarizmus fenyegető veszélyét elhárítottuk a köztársaság feje felől, a polgári társadalmat felszabadítottuk a papi uralom alól. Most azonban végrehajtva mindezt

elérkezett annak az ideje, hogy minden erőnket vagy legalább erőnk legjavát a szociális reformok munkájára fordítsuk. És miután a szociálisták nézeteiket és módszereiket megismertették önökkel, most önökön a sor: mondják el, miképp képzelik a társadalmi fejlődést.”

„Igy nyújtotta át Jaurès a francia nemzet nagy nyilvánossága előtt a hatalomra jutott radikális polgárságnak a multak közös harcainak számláját: de amint a történelemből tudjuk, eredmény nélkül. A radikális francia kormányok épp-ugy lövették le a sztrájkoló francia munkásokat, mint a konzervatív vagy opportunisták miniszterek és az egyház és állam elválasztása nem javította meg a munkások gazdasági helyzetét (!). Mihelyt nem papokról és a gyónásról, hanem a munkabérről és munkaidőről volt szó: a régi és alapvető osztályellentétek kiújultak és a munkások és polgárok állandó kooperációja lehetetlennek, az osztályközi szolidaritás elgondolása illúzióknak bizonyult. Jaurès, aki oly sokat tanult könyvekből: tanult az életből is...”

Harmadik hadikölcsön.

Irt: Somogyi

A magyar állam harmadszor fordul polgáraihoz hadikölcsönért, hogy a tizennégy hónapja páratlan hősiességgel küzdő hadseregnek a végső győzelem kivívásához szükséges anyagi eszközöket rendelkezésére bocsássa. És mi nem kételkedünk benne, hogy a siker ezuttal sem marad el. A nagy nemzeti erőfeszítés, az eddig hozott óriási

vér- és pénzáldozat eredményének biztosítása, a mindnyájunk szívében élő győzelmes békének vágya sürgetően követelik, hogy minden erőnket megfeszítve, tegyünk eleget hazafiúi köteleességeinknek.

Küzdő hadseregünknek tizennégy hónapja, a történelemben eddig példátlan teljesítményei a fronton, a polgárság áldozatai a Hinterlandban már eddig is megdöbbentést váltottak ki az ellenséges és csodálatot a jobberzésű semleges népeknél. Látnia kellett az ellenséges és semleges világnak, hogy nemcsak a kalmárok szigete, a business hazája, de a szolid polgári munka országa is birtokában van mindazon erőknél és eszközöknek, melyek csak együttesen zálogai a végső győzelemnek.

Látnia kellett, hogy a magyar földön nemcsak hősök teremnek, hanem a polgári gyümölcsöző munka is dús aratást mutat az aranykalászos mezőkön, pázsitos réteken csak úgy, mint az ipar és kereskedelem telepein. És hogy a munkának gyümölcse annál értékeesebb, mert ahhoz nem tapad leigázott népek vére, kiuzsorázott nemzetek verejtéke, mely mindig sötét folt marad ellenségeink bankárjának, az angol kalmárnak lelkiismeretén.

Az a kalmárlelkiismeret, mely fellázította ellenünk ugyszólván az egész világot,

Felajánlás.

Legyek ezután koldus kis cseléd,
Kolostor mélyén csendben rejtőző,
Fujjak, fujdogáljak mennyei zenét,
Cellámban viruljon dúsgazdag mező.

Ó-parkok homokján, régi réteken
Bársonyba boruljon a hervadt, gyenge fű,
Legyen a világ vidám hegedű
S derültől égjen fáradt énekem.

Legyen a világ virágos vászon,
Kék üveggarang a langyos, enyhe ég,
Minden embert csillag koronázzon,
Mindenki elérje messzi életét.

Legyek ezután jámbor, pöttön vándor
Országutak mentén, őszi aszfalton
S menjek, mendégéljek lila napnyugváskor,
Mig azótt fejem bús vállamra hajtom.

Adjak, akiknek eddig sose adtam:
Boldogságot, békét, csendet vagy zenét...
Sirjak, akikért bánat a sírás:
S én legyek egyedül koldus kis cseléd.

KOCSIS LÁSZLÓ.

Bors György.

— Váth. —

VI.

Mikor majd keresztbe kerítették a vak drámai ágat, még nagyobb igyekezettel körbe hajtották a ladikot s kieveztek a partra. Ott kapkodva — amien a kényelmesen vasdaruzó balatoni halász, hasát fogva nevetett volna — de ovatosan, huzták ki a hálót. Nagy-nagy csónokban. A háló üresen került ki — azután még vagy ötször. Ezen elkedvetlenedtek. Hajnalra halasztották az ujjab próbát. Sátorcsináláshoz láttak.

Én pedig elkövetkeztem tőlük. Egy szó, annyit se tudtak magyarul, mert a magyar emberek megtanultak horvátul; mért tanulták volna a mi nyelvünket? A bolgárok sorsára jut itt minden magyar. A szolgálafaj erőszakolja rá nyelvét az államfentartóra.

Bőséges harmat lepett el mindent visszamentünkben. A gazda-árendás elmondta közben, hogy melyik a harminchatholdas, melyik tizenöt-holdas gazda ezek közül. A legszegényebb az utolsó. A többi a harmincas után következett. S ezek mindennap megfutnak, ha egyébkor nem, hajnalban halászni. Egy kis haljuss a bérük. Inkább halásznak, de meg nem vámozzák vejszeit, varsait, vagy a vízterületét. Bár ezek szabadabb szelleműek, mint a szávamentiek. Elmondta, mi a politikai felfogásuk. Hogy ők csak Pestre küldik föl az adókat. Erre én megjegyeztem Bors bácsi-

nak, hogy mondja is meg nekik: mi meg Bécsbe továbbitjuk... Nekik majdnem mindegy, Pestről küldetik-e, vagy egyenesen Bécsbe viszik...

Összeszedtük cókunkat és megindultunk csónakon az állomás felé. Örvények, forgók hajtóerejének kihasználásával, vagy elkerülésével megérkeztünk. A parton ült a jegyző, a pusztá gyöppön s egy látásból ismert öreg nyugalmazott igazgató. A jegyző üdvözölt. Különbben nem ismertem volna meg. Bemutattott az öregnek, akinek megmondtam, hogy melyik évben nyertem el az általa letett stílusztikai díjat. Közben megbotlottam a horogja nyelében s az öreg maliciózusan megjegyezte rá, hogy kifog a vízbe vetett horgával. Szóval könnyűnek találtattam előtte. Érthető, sietve menekültem halászos után, aki panyókára vetett kabátján vállra tett evezőjét vitte s nem várt rám. Csigavér ballagott előttem s mig utolértem, elmékedtem nyugodtságán, amihez az angoliflegma kapcsolódás, az én és a horvát halászok tevése-vevése lázas izgatottság. Persze újra csodálkozásomat hitta ki, miként tudott ilyen ember olyan örüléssé menni, hogy a családját lemészárolja?! Ugyanis el akart válni tőlem és én öt koronával kínáltam fél napi fáradságáért. Nem fogadta el. Méltósággal tolt a félre erőszakosan rátukmált fáradsága díját. Megint csodálkoztam. Egy, a világot megjárt, pénzleső, baksisos olaszok között talán könyörödományra is utalt ember s nyájásra lágyult arccal utasítja el a pénzt.

Talán háromnapos halászzattal se keres több-

még nem nyugszik meg mindaddig, míg az ellenünk zudított népek kényszerítve nem látják magukat a mi és nagy szövetségünk, a német nemzet erkölcsi fölénye és gazdasági ereje előtt való meghódulásra s az ezzel egyenértékű béke megkötésére. Az egész világ pénzét, sőt világrések szines s rabszolgá népét cipelik harctereikre rossz indulatú szándékaik keresztül erőszakolására.

Ezt nem szabad nekünk engedni! Nemzeti léteérdekeink, hazánk jövője, a családi otthonok biztonsága, a kiontott sok drága vér, harcos testvéreink küzdelmei, nemzeti becsületünk sürgetnek, hogy mint eddig, most is meghozza ki-ki áldozatát a hazáért.

Nemcsak a hazafiúi kötelesség, a tisztánlátó, józan önérték, de nagy szövetségünk ragyogó példája is buzdítsanak mindeneket arra, mit vár most minden egyesőtől a hazáért. Hőseink piros vértük, drága életüket, testük épségét adták oda, mi hajlandók vagyunk majd örvendezni, majd bánatosan zengő harangjainktól is megválni, adjuk oda hát aranyunkat, ezüstünket, pénzünket a hazáért s hazánkért vérző hadseregünkért. A mostani és jövőző Magyarországot.

És ha mindenki odaadja, amit adhat, semmi kétség, hogy a harmadik hadikölcsön sikere még nagyobb arányú lesz, mint az első kettőé. Jóleső érzéssel, nagy megnyugvással látjuk ebben a gigászi erőfeszítésben is a magyar katolicizmus hazafias lelkesedésének és áldozatkészségének ragyogó megnyilatkozását. A magyar katolicizmus, az Egyház, a béke és jólét verőfényes napjaiban csak úgy, mint a megpróbáltatás nehéz óráiban is egyforma szeretettel csüng a hazán. Önzetlen készséggel áldoz annak javaiért. A legendás multak harcos idején, bandériumok élén, a változott idők korszakában, a kultúra élén s a nagy nemzeti küzdelem idején az áldozatok oltárán ajánlja föl javait a hazáért. Minden időkre fényes példája marad a hazafias áldozatkészségnek bibornok megyéspüspö-

künk s káptalanunk hazafias tette, mellyel szinte megelőzve a kir. kormány felhívását, milliós hadikölcsön-jegyzéssel nyitotta meg az egyházmegye papságának élén a jegyzések bizonyára hosszú sorát.

A két ősrégi egyházmegye: az esztergomi és veszprémi halad a fronton. Nem mondjuk, hogy vivant sequentes, hanem biztosan tudjuk, hogy az egyházmegye papsága máris követi a káprázatosan ragyogó példát. Sőt maga is példával világít, hogy annak fényénél a nép minél szélesebb rétegei világosodjanak meg s éberül teljesítsék kötelességeiket hazájuk iránt.

A háború okozta rendkívüli viszonyok következtében a nép rendkívüli bevételekhez jutott. A gazdasági cikkek magas árai e bevételeket csak növelték. Ha a vezetők példájának világánál kötelességeinek belátására jut s megmozdul a körében rejtőző kis tőke, könnyen megkészeződhet az első és második hadikölcsön összege. Ha ugyan ezt a példát követi az ipar és kereskedelem s a hadseregszállítók milliós gárdája, — ámulni fog a világ s ellenségeink kezében megreng a fegyver, mert nyilvánvalóvá lesz az egész világ előtt, hogy legyőzhetetlenek vagyunk s azok akarunk maradni s maradunk is, ha most az áldozatkészségben versenyezve, összetartunk.

Isten az igaz ügyet nem hagyja el, mi sem s azért áldozunk, mert mindenáron, a poklok minden ereje ellen is győzni akarunk. Ha így érez a Hinterland, akkor a küzdő front hozni fogja a győzelmes béke zöldelő olajfaágát!

HIVATALOS RÉSZ.

Pályázat. A *gadányi* (Somogy m.) kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: államségély stbi címenek, párpénz és stólaris jövedelemmel együtt 1060,72 kor. készpénz, 5 kat. hold 1033 □-öl szántóföld, 1 kat. hold 940 □-öl rét, 6 darab állatra legeltetési jog, 35 mérő párgabona, 6 öl hasáb tűzifa, temetőfü kaszállathatás. Mindezek pénzértéke 945 kor. Lakás: két szoba, konyha, éleškamara, gazdasági melléképületek és

bet. Világosörtsága ellenére hogy maradt még kapszitalannak? Eszembe ötlött, behivom pár pohár borra. Néhány illendő szabadkozó szó után elfogadta. A külső asztaloknál azonban nem ült le. Menjünk be a harmadik osztályosba... De ott se fogadott el sokat. Megjegyzem még, ami csodálatos tapasztaltam. Analfabéta volt, de mesterséges haltenyésztőn törte a fejét. Ki akart bérelni a gróftól egy szigetet. Azon kukoricát szándékozott termelni a halasztó számára. A sziget körül létesítette volna a tóságok holt ágból. Egyik tóban süllőt, másikban pontyost, harmadikban lazacot akart tenyészteni.

Én világosítottam föl, hogy kérjen tervet a földmivelségi minisztériumból s a halakat keverje össze, de egyvádasok tartson egy-egy rezekszben, különben az idős fogas-süllő fölfalja az apró ivadékokat. Ezt helyeselte. Biztattam. Faradsága csekély elismerésül megígérttem, hogy elküldöm egyik halaszkönyvem s a földmivelségi minisztérium édesvízi halasatról szóló kiadványát. Majd a felesége olvasgat belőle föl. Megköszönte a fölvilágosítást s utána elkövettezett. Halásan szoritottam kezét bucsuzóul. Elfeleltem hibáját. Csak erényei ragyogtak előttem. Az ablakon utána néztem. Szerettem, hogy találkozhattam vele. Olyan meglegedett napomat nem is egyhamar tudom.

A harmadik osztályu, sőt és szagu resti ébresztett föl. Valahol ajtót tártak. Az csapta hozzám a kidöntögetett italok rossz szagát. Kitele-

pedtem a perronra rakott asztalokhoz s elkezdtem foglalkozni vendégemmel, akinek én voltam éhes látottja. De annak határozottan a rossz halasz-szerencse volt az oka. Igazán kitapogathatlannak találtam.

Micsoda önértékesen tolt el az öt koronát s még se ült ki velem a perronasztalhoz. A magarendűnél érezte jól magát. A napon sütkérező halaszsággal velejár az álmódzó gondolkodás. De Borsos analfabéta, hogyan eredhetett a mesterséges haltenyésztésre, ha naiv is volt elgondolása? Szívességét, készségét... mind sorra vettem s csodálkozva: jó derék emberként rögzült rá lelkem recehártájára magyar jelleme, ugoros alakja... Megszerettem utólag.

A jegyző köszönt oda asztalomhoz. Jó étvágyat kívánt. Én pedig halásan köszöntem meg neki az elvezetést és tanulságos napot.

Éjtszakára ott háltam. Reggel mehettem csak tovább. Sétáltam a Drávaparton. Gyönyörködtem szépségében. A vasutóállás mellől rám kiabált egy gyerek, hogy a halasz nem régen ment erre. Sajnáltam az elkerülést. A gyerek megjegyeztett; ennek okát kerestem. Hát a marhákat legeltető fiu az én kalauzum volt.

Nem tudom, szegény Bors György nem ment-e világá ujra? Nem usztatta-e el kis pénz-cskéjét most meg az elálmódott mesterséges halasztat? A könyveket elküldtem címére. Felesége utján nem választottatott rá. Lehetséges, hogy összebujtak a minisztérium mérnökei által készített

273 □-öl házikert. Kötelessége: a kijelölendő tanteremben tanítani, a kántoriakat helyi szokás szerint végezni, a „Gondviselés” című egyházmegyei tanítói segélyegylethez belépni. Választás október hó 11-én d. e. 10 órakor. Személyes megjelenés szükséges. Kérve a *Sebestyén József* piébános, Gadány u. p. Mesztegyő címre küldendő.

Karcolatok.

Irta: Biczl Gyula.

Élősdiek.

Az élősködő gombák és növények nem valami szimpatikus jelenségek, az élődsi állatok még éppen utálatos férgek. Megvetésünk még nagyobb az élősködő emberek iránt, akik a tisztességes kereskedelmet kompromittálva busás hasznot akarnak kiperéslni a megszorult, becsületes, szenvedő, éhező nyomorultak verejtékéből.

Az egész emberi társadalom mély megbotrányozással, megvetéssel fordult el a csaló hadseregszállítótól, s jóleső megnyugvással vettük a hirt, hogy mégis elveszik méltó büntetésüket a harcoló, küzdő ország lelkiismeretlen kufárai, akik felredobva minden emberies érzést, kockáztatva egy nemzet élet-halál küzdelmének sikerét, kigunyolva legszentebb érzelmeit, a rendkívüli idők nehéz körülményeit akarták kihasználni aljávaló módon horribilis összegek összeharcolására.

S amikor a gyilkos drágaság fojtó köde nehezedik ránk, ma is várjuk azt az erős kezét, amely az élelmiszerdrágítók közt egy kis razziaát rendezzen. A törvény a csaló szállítókkal szemben — amint oly szellemesen mondta valaki — elment a borjukotélig; nincs szükség ide újabb törvényre, csak bátorság, kurázsia kell a törvény erélyes és szigorú végrehajtásához.

Mint tény, csak azt akarjuk leszögezni, hogy a magyarság árulói, az elítélt szállítóknak és élelmiszerdrágítóknak ereiben se magyar vér kering.

A nélkülözhetlenek.

Be vannak már sorozva a népfelkelők legfiatalabb és idősebb korosztályai is. Az erőtartályokat így tovább fokozni mindenesetre böics előrelátás, mert úgy látszik, a háborút csak az egyik fél teljes kimerülése fogja befejezni. Mi azt gondoltuk, hogy a népfelkelési korhatár kiterjesz-

tervek térképeim. Egy időre fölmelegedtek, összeszededtek, együtt álmódtak.

Lehetséges, hogy megkerestették s költségvetést kértek... S az ezrek elvették kedvüket, leszegték hiányukkal Bors György álmódzásban nagyra nőtt szárnyait. Egy álommal kevesebb él-e a világon, vagy se, arról nem tudok. Az irogató piébánost nem érdekelte a világ e kis alkata. Hátha zavarnám könyvei között, nem mertem Bors György sorsa felől megkérdezni. A jegyzőt se. Mert féltettem a magam álmát...

Én azt hiszem... Semmit se merek hinni. Vele álmódom. A sorsát álmódom tovább. Színesen, délibábosan, magamat áztatva...

A tüzre tettünk, hadd lobogjon a lángja. A gazda bort, nyárson sült keszeget, kenyereit oda készített élénk. S barátomat úgy kínálta bizonyos önértékeséggel, hogy még erre mindig jobb világ van, mert itt, a tilos ivási időt kivéve, mindig meg lehet kínálni a vendéget valamiféle hálal. Ha nem nyársraival, akkor paprikással, vagy akár-mivel.

Barátom erre megjegyezte, hogy ő most e történet előadása után épen a drávai parton gondolja, érzi magát s épen olyan vesztettül éhezik a nyárson sült keszegre.

A gazda jó étvágyat kívánt. S a következő pillanatban ropogott fogunk alatt a pirosra és resre sült keszeg.

(Vége.)

— **Jegyzői értekezlet.** A veszprémi járás körjegyzői *Kerényi* Andor főszolgabíró elnöklésével f. hó 2-án értekezletet tartottak. Legelsősorban megbeszéltek, hogy a helyi gazdasági bizottságok ősszel, telen és tavasszal fokozottabban működjenek a nép felvilágosításában. Szóba került a lakosság felvilágosításának kérdése arra nézve is, hogy akik utazni akarnak, minő okmányokat szerezzenek be és minő körülmények között s hogyan kapják meg azt. — Egyértelműleg megállapodtak abban, hogy a legnagyobb eréllyel szorítják a maximális árak betartását. Megbeszéltek még az akciósítást módosítani, hogy minél többen vegyenek részt a harmadik hadikölcsön jegyzésében. Az értekezlet örömmel látja, hogy a kárpáti falvak felépítésére irányuló tevékenysége igen szép eredményre halad.

— **Iparosok és Kereskedők felmentése.** Hadiszolgálatra besorozott iparosok és kereskedők felmentését ne a városi hatósághoz folyamodjanak. Az illetők kérvényeiket az iparbizottság, illetve a kamara útján juttathatják el a kereskedelmi, majd a honvédelmi miniszteriumba. A városi hatóság csak a mezőgazdasági szükséglettel megindokolt felmentéseket közvetíti.

— **A királyérem.** A háborús művészet leg-sikerültebb alkotásai közt is elsőrangú helyet érdemel egy történelmi becse, mint művészi tökéletessége révén a *királyérem*, mely a Hadsegélyező Hivatal kiadásában kerül forgalomba. A nagyalaku bronzérem egyik oldalának domborműve a királyt magyar tábornokul díszegyházában ábrázolja, másik oldalán pedig királyunk sajátkezű irásának reprodukciójában ez a történelmi nyilatkozat áll: „*Bizom népemben s ügyünk igazságában.*” Az emlékérem ára díszes tartóban 22 korona. — A háborús idők e gyönyörű produktumát a magyar társadalom örömmel és lelkesedéssel fogadta és már eddig is több ezren megvásárolták. A királyérem, a Hadsegélyező Hivatal gyűjtő és propaganda osztályában (Budapest, képviselőházi épület) rendelhető meg.

— **Iskolák fémtárgyai.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter felhívta az állami iskolák vezetőit, hogy az iskolákban rendelkezésre álló s nélkülözhető összes fémtárgyakat azonnal szállítsák be.

— **Vetőmag kell.** *Kerényi* Andor veszprémi főbíró jelentette, hogy járásában a gazdáknak vetőmagra van szükségük. Erre nézve a gazdasági intézőbizottság akként intézkedett, hogy felkérte az alispánt, hívja fel a községeket, hogy szükségleteiket jelentsék be a vármegyei gazdasági egyesületnél. Ott majd gondoskodnak, hogy a szükséges mennyiség a gazdák rendelkezésére álljon. Hogy esetleges visszaélésnek elejét vegyék, az egyesület csakis az előjáróság által láttamozott kérvényre fogja a vetőmagot kiadni.

— **Tanitók arcképes igazolványa.** A m. kir. államvasutak szombathelyi üzletvezetősége értesítette a kir. tanfelügyelőséget, hogy a félúru vasuti jegy váltására jogosító arcképes igazolványokat f. évi december hó folyamán terjessze be, mert Veszprémvármegye erre a hónapra van besorozva az igazolványok kiosztása végett. Ennél fogva a tanfelügyelőség felhívja a vármegyei összes tanítókat és tanítónőket, hogy igazolványaikat november hónap utolsó hetében küldjék ide be. Különben erre még minden tanító külön utasítást is kap majd.

— **Nem minden hadifogoly jó.** A gazdasági közönség, amint lehetővé vált, szívesen alkalmazta a hadifoglyokat gazdasági munkákra, hogy ezáltal is pótolja az eltávozott kézi munkaerőt. A tapasztalat azonban azt mutatta, hogy nem minden kiadott hadifogoly ért ehhez a munkához, ami a munka végzésében sok zavarra adott alkalmat. — A gazdasági bizottság ennél fogva arra kérte az alispánt, intézzen feliratot a honvédelmi miniszterhez, hogy amennyiben lehetséges, a fogolytáborból olyan foglyokat adjanak ki mezői munkára, akik már otthonukban is ezzel a munkával foglalkoztak.

— **A munkaerő kímélése.** A vármegyei gazdasági intéző bizottság a megfelelő hivatalos uton feliratot küld a honvédelmi miniszterhez, melyben azt kéri, hogy az okt. 15-én katonai szolgálatra bevonulók közül azokat, akik mezőgazdasági munkával foglalkoznak, csak november hónapban hívják be, hogy otthon a gazdasági munkálatok fennakadást ne szenvedjenek.

— **A besorozott községi bírák felmentése.** A kormány rendeletileg intézkedett arról, hogy mindazok a községi bírák, akik a legutóbbi népfelkeltő szemléken alkalmasoknak találtak katonai szolgálatra, ezen szolgálat alól való felmentésüket kérelmezhetik, ha igazolni tudják, hogy a községben tisztüket mással pótolni nem lehet.

— **Nyerészkedés lovakkal.** A katonaság a reá nézve hasznavehetetlen lovakat földmivelésre a gazdáknak eladta. Tapasztalták, hogy voltak gazdák, akik ahelyett, hogy a vásárolt lovakat munkálataik elvégzésére fordították volna, nyerészkedésből eladták. A vármegyei gazdasági bizottság, tekintettel a gazdasági munkák elvégezhetőségének fontosságára, úgy határozott, hogy felkéri az illetékes hatóságokat, hogy az említett lovak eladása alkalmával kössék ki feltétlenül, hogy azokat a munkálatok befejezése előtt eladni nem szabad.

— **Mértékhitelítés.** Az áll. mértékhitelítő hivatalban f. hó 11-én kezdődik a mértékhitelítés.

— **Az iskolák a háború beteg árváirért.** A beteg gyermekekről való gondoskodás fontos ügyét szolgálja a gróf *Zidy* János kormányzata alatt álló *Zsófia* Országos Gyermekszanatórium Egyesület, amely a háború szerencsétlen beteg árvái részére Siófok és Balatonvilágos között Balatonszabadra egy 200 ágyas gyermekszanatóriumot épít és amely a szenvedő szegény iskolaköteles gyermekek ápolását teljesen ingyen nagy áldozatkészséggel végzi az áldásosan működő Balatonalmádi *Zsófia* Gyermekszanatóriumban is. Azonkívül a mártírhalált halt *Hohenberg* Zsófia hercegasszony nevére egy gyermekvédelmi alapot kíván létesíteni és ennek érdekében fordul a magyar nemzet gyermekeihez, kérve azok segítségét. *Jankovich* Béla vallás és közoktatásügyi miniszter ugyanis, mint-hogy a gyermekek egészségügyének felkarolása olyan feladat, amelynek megoldásán az államnak és a társadalomnak karöltve kell fáradoznia és minthogy a szegénysorsú beteg gyermekek felsegítésének ügye a tanulóifjuság lelkiüleithez is legközelebb áll, engedélyt adott arra, hogy a tanulóifjuság a gyermekszanatórium érdekében gyűjtést eszközölhessen. *Rákosi* Jenő gyönyörű szöveggel fordul most a tanulóifjusághoz, hogy néhány fillérrel e nagy és szent célok elősegítéséhez hozzájáruljanak. A gyűjtéshez szolgáló íveket a tanítványok tanárai és tanítóitól lehet átvenni és ugyan-csak az iskolákhoz kell a begyűjtött összeget elszolgáltatni. Minden fillér, mely a gyermekszanatóriumot szolgálja, örömet és áldást fog fakasztani, mert nincs a világon irgalmasság szebb és megatöbb, mint amely a szegény beteg gyermekek ágya fölé hajlik. Felkérjük tehát a tanulóifjuságot, hogy a legmelegebb érdeklődéssel támogatasson azon törekvést, hogy a gyermekszanatóriumi gyűjtés minél eredményesebb legyen és hogy a magyar gyermekvédelem elsősorban éreztesse áldását azokon a szerencsétlen beteg kisdedeken, akiknek apjuk a rettentő háborúban értetünk elvérzett.

— **Az őszi gazdasági munkák.** A vármegyei gazdasági bizottság a beérkezett főszolgabírói jelentésekből arról győződött meg, hogy a vármegye területén a sok eső a vetési és egyéb tennivalót erősen hátráltatja. Mindazáltal remény van rá, hogy az őszi munkák nehezen bár, de az adott viszonyokhoz képest mégis meg idejében befejezhetők lesznek.

— **Rokkant katonatisztek felvétele az egyetemre.** Szeptember hó folyamán megjelent az a miniszteri rendelet, amely megengedi, hogy mindazon magyar honos tiszték, katonai tisztviselők és tisztjelöltek, akik a közös hadsereg, haditengerészet, honvédség vagy csendőrség tényleges állományához tartoznak a VIII-ik rangosztályig bezárólag és a jelen háborúban rokkantá válnak, értekezési bizonyítvány és felvételi vizsga nélkül beiratkozhatnak rendes hallgatók gyanánt a tudományegyetem bármelyik világi karán. Ennek feltétele egyrészt az, hogy tényleges állományba vételük előtt sikerrel elvegezték valamely katonai intézetben a megfelelő tanfolyamokat, avagy valamely nyilvános középiskola VIII. osztályát; másrészt az, hogy a katonai hatóság által a jelen háború során beállított testi fogyatékosságuk miatt mint tényleges szolgálatra alkalmatlanok rokkantállományba helyeztettek. A felvétel iránti kérvényt október 14-ig kell beadni az illető egyetemhez. Csatolni kell: a) anyakönyvi kivonatot, b) a vég-

zett tanfolyamoknak tüzetes felsorolása kapcsán a legutóbbi nyert bizonyítványt, c) a legutolsó katonai kinevezési okiratot, d) az illetékes katonai hatóság bizonyítványát, hogy folyamodó a jelenlegi háború következtében beállított rokkantság folytán a további tényleges szolgálatra tartósan alkalmatlannak találtatott és ezért a rokkantállományba helyeztetett; hogy továbbá ellene katonai bünyvadi, vagy becsületbíróági eljárás nincs folyamatban.

— **A Hadsegélyző Hivatal tájékoztatója.** A m. kir. honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala képes tájékoztatót adott ki feladatairól, az elesett hősök özvegyeit és árváit, valamint a rokkantak alapját gyarapító jótékonyági akcióról, továbbá a Hivatal jótékony célú kiadványairól és propaganda-cikkeiről. Az izléses gonddal összeállított tájékoztatót levélbeli kérelemre készséggel küldi meg minden érdeklődőnek a Hadsegélyző Hivatal gyűjtő- és propaganda-osztálya Budapest (képviseletőszék).

— **Szökevény orosz foglyok.** A vármegye hivatalos lapja közli, hogy Lepsényből hét, Pusztaszentmihályfáról három s Déghez tartozó Feketespusztáról két orosz fogoly megszökött. Nyomozásukat a hatóság elrendelte.

— **Kukorica és bab.** A kormány megállapította a tengeri maximális árát. A közönséges tengeri mázsája 26, a csimkantin 28 korona. A csöves tengeri mázsája 20 kor. 80 f., az aprószemű tengeri 22 kor. 80 fill. A bab ára métermázsánként száz-érett állapotban 40 korona. A bab száz literenként 78—86 kg. s így egy liter bab nincsen egy kilogramm.

— **A burgonya eltartása.** Az a nagy mennyiségű csapadék, ami július és augusztus folyamán vármegyénk igen sok vidékén a földeket jó formán víz alá borította, egyik legfontosabb és mondhatjuk nélkülözhetetlen élelmezési cikkünket, a burgonyát tönkre tette. Keves és kivétel az olyan hely és vidék, ahol épségnek látszó burgonya is, ha télire való elraktározására különös gondossággal nem járunk el, több mint valószínű hogy a vermekben, pincékben és kupacokban fog elrothadni. A rothadásnak illetve elromlásnak elejét vehetjük azáltal, hogy már szedés alkalmával a sérült és egészségtelennek látszó gumókat feltétlenül kiválogatjuk, azután pedig, amennyiben ez lehetséges, künn a földön a kiszedett burgonyát száradni hagyjuk. Ha ezt künn a mezőn nem tudnók megtenni, úgy a magtárban, pajtában, szóval tető alatt levő valamiféle férhényen teresszük ki a burgonyát és elvermelés előtt pár napig hagyjuk úgy állni, hogy nedvességéből minél többet veszítsen. A lehetőleg jól kiszáritott burgonyára pincébe vagy verembe történő berakás előtt rétegenként hintsünk közönséges kénport és pedig annyit, hogy egy-egy mm.-ra 30 gr. jusson. Kénpor helyett használhatunk oltatlan meszet. Ezt vagy rétegenként reá hintjük a gumókra, vagy pedig füres ládába tesszük, amelyeket beborítunk közönséges drothálóval és ezekből a mésszel tele ládakból szükség szerinti számú a pincében helyezünk el. Ha verembe, kupacokba kerül a burgonya, a meszes ládák, különböző helyre a burgonya közé tesszük. Az oltatlan mesz sok nedvességet vesz fel magába és azonfeül lekötí a fejlődő szén-savat, azáltal is megakasztván a burgonya romlását. Amennyiben az égetett oltatlan meszet közvetlenül a gumókra hintjük, úgy használat előtt a burgonyát jól kell mosni. Ez az eljárás igen sok helyen jönnek bizonyult. Nem valami drága dolog és bizony ma, mikor mindennek a megmentése és eltartása elcsúszkásukat képez, melegen ajánljuk gazdatársainknak, hogy télire elraktározandó burgonyát akár égetett oltatlan mesz, akár kénpor alkalmazásával mentessék meg az elrothadástól.

— **Gabonarekvirálás készül.** A Kereskedők Lapja szerint a kormány a gabonának a jelenleg érvényben levő maximális áraknál olcsóbban való rekvirálását mondja ki legközelebb. Ebben az előkészítő munkálatok és tanácskozások máris folyamatban vannak.

— **A cukor ára.** A kormány a cukor árát maximálta. Ennek következtében a városi tanács Veszprémben is megállapította, hogy a cukor nagyban 102, kicsinyben 110 filléért árusítható. A nagyban való árusítás arra a kereskedőre vonatkozik, aki a cukrot viszontelárusítás végett adja tovább. Ötven mázsánál nagyobb vételnél az át 50 fillérről kevesebb.

— **A babot is rekvirálják.** A Haditermény rt. megbízást adott bizományosainak hüvelyesek vételére. A bizományosok képtelenek megfelelni a megbízásuknak, amelyről részben már le is mondták. Híre járt a tőzsdén, hogy ennél fogva a hüvelyeseket, nevezetesen a babot, rekvirálni fogják.

— **A plébános és tanító urak figyelmébe!** Az egyházmegye területéről többször megkerestek bennünket, hogy részükre párbér-naplót szállítsunk. A több helyről beszerzett adatok alapján könnyen áttekinthető és kezelhető párbér-naplót szerkesztettünk, ohajtvá ezzel is a főtiszt. plébános és tanító urak érdekeit szolgálja. Ára ivenkint 4 fillér. Félvásznonkötésben 25 iv 2:50 K., 50 iv 3:50 K. Párbér-nyugta ára — mindig a kívánt minta szerint — ezer darabonként 7 korona, minden további ezer 5 korona. Egyházmegyei Könyvnyomda Veszprém.

Színház.

Október 1. **Vándorfecskék.** Operett 3 felvonásban. Irta *Mérei Adolf*. Zenéjét szerezte *Zerkovitz Béla*. E száználmasan szegény, cirkuszokban ejlesett bohóc-jelenetekkel telített, ugynevezett operettben bucsuzott *Szigethy Irén*. Szerpe ugyan nem adott neki alkalmat, hogy akár énekekben, akár játékban valami értékeset produkálhasson, de azért a közönség pár jelenete után melegen ünnepelte. Nagyobb feladat jutott *Viola Margit*nak és *Gömöry Lászlónak*, akik a szerepükbe tévedt pár igazi emberi érzés érvényre juttatásával enyhítették a darab sivár unalmasságát. *Nagy Aranka*, *Heltai Hugó* és *Szalontay Árpád* játszottak még megemlíthető szerepeket.

Október 2. **Lyon Lea.** Regényes színjáték 3 felvonásban. Irta *Bródy Sándor*. A darab második előadása gyengébb volt az elsőnél. Kötönösen az apróbb, de az illúzió-keltésben mégis fontos részletek elhanyagolása volt feltűnő. *Forgács Sándor* játéka mélységben előnyre változott.

Október 3. **János vitéz.** Daljáték 3 felvonásban. Irta *Bakonyi Károly*, a zenéjét *Heltai J.* verseire szerezte *Kacsóh Pongrác*. A gyenge és elnagyolt előadás, a gondatlan kiállítás nem tudta uralkodóvá tenni a népmese könnyed hangulatát, mely csak *Gyárfás Ödön* és *Véghelyi Iza* játékában, *Szigethy Irén* és *Aranyossyné* egyes jeleneiben volt érezhető.

Október 4. **En vagyok a néni.** Operett 3 felvonásban. Irta *Brandon Tamás*. Fordította *Fáy I. Béla*. Zenéjét szerezte *Szpettén*. Inkább énekes bohózat, mint operett s ennek sem épen a javából. Sem jellemek, sem típusok nem szerepelnek benne, csak más-más nevű figurák, akiket a szerző egy nagyon is átlátszó, mesterkeltív szerint kever neveltséges helyzetekbe. Az előadásnak sikert csak az összjáték adhatott volna, ez pedig gyenge volt. Az egyes szereplőkre nem nagy feladatot hárult s ennek megfelelték.

Október 5. **A piros bugyellárás.** Népszínmű 3 felvonásban. Irta *Csepreghy Ferenc*. Zenéjét szerezte *Szentirmay E.* A népszínmű igazi hangját csak *Gyárfás Ödön* találta el. Játéka, éneke, tánc egyaránt kiváló volt. *Szigethy Irén* és *Forgács Sándor* néhány jelenete és *Váradyné* rövid, de jól megjátszott szerepe kellettek még tetszést. Határozottan rossz volt *Gömöry László* *Kósa Gyurka* helytelenül felfogott és hanyagul játszott szerepében.

Október 6. **A két jó madár.** Bohózat 3 felvonásban. Irta *Friedmann Fritz*. Magyar színre alkalmazta *Adorján László*. A magyar színházak régi szép hagyománya, hogy a nemzet ünnepeiből mindig kivették a maguk részét. A mi nemzeti színházunk ezt a hagyományt is elvesztette. Egyéb-

ként sem a darabra, sem az előadásra nem érdemes szót vesztegetni.

Október 7. **Bent az erdőn.** Dráma 3 felvonásban. Irta *Garvay Andor*. Az idei színházi szezon utolsó és elég jól sikerült előadása. *Gyárfás Ödön* új szerepkörben mutatkozott be és jó drámai színésznek bizonyult. Az érzelmek és indulatok minden árnyalatára megtalálta a helyes kifejezést. *Hevessy Mariska* művészetének egyszerűségével nagy hatást ért el. *Markovics Margit* játékában már sok a fölösleges, kielezett vonás. *Forgács Sándor* kissé felületes volt.

A háború krónikája.

Október 3. A támadó oroszokat az egész harctéren vereség éri. Csapataink mindenütt előre haladnak. A szövetséges csapatok kezére került foglyok száma napról-napra nagyobb lesz.

Olasz ellenfelünk teljesen tehetetlen. Ahol támad, visszaverjük. Tegnap ismét több helyen érte kudarc a támadókat. A tolmenei hídfő ellen intézett támadás tűzünkben összeomlott.

Az angol-francia szövetségesek támadása rendre kudarcot vall. Az ellenségeket véres veszteség éri. Már sehohsem tud az ellenség teret nyerni. A németek kezébe került foglyok száma és a zsákmány nagysága növekszik.

A Kolubara torkolata közelében útegeink sikeresen lövöldöztek a szerb partmenti hadállásokat.

Október 4. A visszavert orosz sereg földalta a Karmin nyugati partját. Északon lovas-harcban megfutamították az oroszokat.

Az angolok rettenetes veszteséget szenvedtek. A franciák előretörése Soucheznál meghiúsult. A semleges Luxemburgia francia repülőek bombát vetettek.

Az olaszok tegnap hajnalban a doberdói fensík északnyugati szakasza ellen nagyobb támadásra csoportosultak. Tüzérségünk meglepte a támadásra készen álló csapatokat és tüzelésével nagyrészt szétugrasztotta.

A török harctéren nem történt jelentősebb esemény.

A délkeleti harctéren nincs ujság.

Október 5. Oroszország ultimátumot küldött Bulgáriának.

Északon, Postavi és Smorgon között nagy támadásra indultak az oroszok. A támadás szokatlanul nagy veszteségükkel összeomlott. A Duna mentén is kudarcot vallott az ellenség támadása. A harctér többi részén változatlan a helyzet.

A tiroli harcfront több helyén véres vereség érte az ellenséget. A Tonale-szakaszon tegnap este visszaverték az olaszok heves támadását. A vilgereuthi fensíkon egész napon át tartott nagy támadás után éjjel az ellenség elfoglalta egyik támaszpontunkat. Reggelre csapataink kiverte onnan az ellenséget. A lafrauni fensíkon súlyos veszteséggel kényszerítettük visszavonulásra az ellenséget.

Az angol-francia támadásnak sehol sincs már sikere. A tengerparton a német útegek súlyosan megrongáltak egy monitort. Loos vidékén az angol vonala ellen sikerrel támadnak a németek. A franciákkal szemben is előbbre halad a német ellentámadás. Champagneban kudarcot vallott az újabb francia támadás. Egy erős éjjeli támadás a franciák súlyos veszteséggel összeomlott.

Október 6. Az orosz harctéren nincs új eredmény. Északon tegnap ismét támadással próbálkoztak meg az oroszok. A németek könnyen visszaverték őket. Az oroszok legújabb visszaélése: német sísakot viselnek járőreik.

Az olasz harctéren csönd van. A helyzet változatlan.

Loostól északra egy angol támadást ismét visszaverték a németek. Givenclytól északnyugatra egy árokkrész visszafoglalták a németek a franciáktól. Champagneban a német csapatok tüze megakadályozta az ellenség támadó szándékát.

A Provincia nevű francia gőzöst vasárnap reggel a Cerigo sziget magasságában egy osztrák és magyar buvárhajó megtorpedózta. A Provincia 3500 tonnás gőzös volt.

Csapataink a Drinamenti határtól kiindulva szerb területen portyáztak foglyokat szállítottak be. Egyébként nincs nevezetesebb esemény.

Október 7. A mi vezérkarunk jelentése szerint a helyzet változatlan. Hindenburg hadseregét

ellen az oroszok tegnap támadást kezdtek, de visszavertették. Linsingen hadseregében új harc fejlődik.

A vilgereuthi fensíkon éjjelkor az olaszok egy erős támadását, amely helyenként megközelítette akadályainkat, végleg visszavertük.

A franciák a Champagneban megkisérelték offenzívájuk megújítását, de nagy veszteséggel visszaverték őket.

Német buvárhajó Gibraltár mellett elsüllyesztett egy angol csapatszállító-hajót.

A Pétervári Távirati Iroda október 5-iki közlése szerint a bolgár kormány válaszigyzékét az orosz követ ultimátumára délután 2 óra 40 perckor adták át. Mivel a válasz tartalma nem kielégítő, az orosz követ a diplomáciai viszony megszakítását notifikálta a bolgár miniszterelnöknek.

Október 8. Osztrák és magyar és német csapatok tegnap a Drina torkolata és a Vaskapu közt számos ponton kényszerítették ki az átkelést a Duna-Száva vonalán. A szerb előcsapatokat visszavetették.

Tegnap több helyen nagy ellenséges támadásokat vérték vissza katonáink. A Putilovka mentén nagy veszteség érte a visszavert ellenséget. A Styr mellett lévő védelmezett Kulikovice falut elragadtuk az oroszoktól. Följebb északon Dünaburg előtt a németek öt kilométer szélességben be nyomultak az ellenség állásába.

Az újabb francia tömegtámadások kudarcot vallottak.

A doberdói fensík északi része ellen ismét támadást kíséreltek meg az olaszok. A támadás meghiúsult. A támadókat előőrsi vonalukon túl kergettük vissza.

A szövetkezeti mozgalom szabadsága.

A fővárosi fűszerkereskedők küldöttségileg jártak a földmivélségi és a kereskedelemügyi miniszternél azzal a kérelemmel, hogy miután a fogyasztási szövetkezetek a lisztellátás révén erősen terjeszkednek, rendszabályozza meg a kormány a szövetkezeti taggyűjtést s ne engedje meg, hogy a kereskedelem a szövetkezetek kezére jusson. Ez a mozgalom tulajdonképpen fővárosi ügy volna, de ki kell emelni ebből a kis keretből, mert az egész országot meyen érinti, az egész ország termelésére, annak az értékesítésére hatással lenne, ha teljesednék a budapesti fűszerezek kívánsága, gyökereiben pusztulna el igen sok jelentékeny magyar városban a fogyasztási szövetkezetek szervezésére megindult mozgalom, aminek különösen ma van nagy jelentősége, amikor a hatósági intézkedések zúzavarában nagyon dus halászat folyik a felesleges közvetítés illetéktelen gyarapítására.

Ezek a szempontok vezették a Magyarországi Szövetkezetek Szövetségét, mikor mind a két miniszterhez felterjesztést intézett a szövetkezetek jogainak a megővésére, valamint a szövetkezeti mozgalom szabadságának a megőrését illetőleg. A Szövetség hivatkozik elsősorban ebben a legszélesebb körököt érintő akciójában, hogy a fogyasztási szövetkezetek, mint bejegyzett cégek a kereskedelmi törvény alapján állanak, amely törvény lehetővé, alapszabályaik pedig köztelenségükkel teszik a tagok gyűjtését. E törvénybiztosította jogukat csak a törvényhozás módosíthatná, így tehát erre miniszter, aki ismeri a maga hatáskörét, ígéretet nem tehetett.

Panaszuk a fűszerkereskedőknek az is, hogy a szövetkezetek új tagjaiknak is adnak lisztet, de ez sem állhat helyt, mert a szövetkezetek nem tehetnek külömbiséget tagjaik között.

A fogyasztó közönség teljes megnyugvással fogadta a kormánynak azt a rendelkezést, mely a bevásárlás végett szövetkezett fogyasztónak a gabona- és lisztbevásárlást illetőleg, bár előzetes engedélytől függően, ugyanazt a jogot adta meg, mint egyes magánfogyasztónak. A szövetkezett fogyasztók semmi esetre sem élvezhetnek kevesebb előnyt, mint a magános fogyasztók. Ezen az egyszerű és helyes gondolaton nyugszik a rendelkezés az az intézkedése, hogy a fogyasztási szövetkezetek engedélyt nyerhetnek a tagjaik szükségletét fedező gabona, vagy liszt bevásárlásra.

Egész természetes, hogy mikor ez a kormány-intézkedés napvilágot látott, sokan léptek be a fogyasztási szövetkezetekbe, különösen a fővárosban, ahol legtöbb gondot ad az élelemről való gondoskodás. Ezt a mozgalmat nem duzzasztotta semmiféle agitáció, a fő indító ok az volt, hogy

a közönség nagyobb bizalommal viseltetett a szövetkezetekhez, mint a főváros közismert apparátusához és a kereskedőkhöz, kik a fővárossal, vagy mint városatyák, vagy mint szállítók, néha együtt mind a kettős minőségben vannak. Nagyobb arányú taggyűjtés csakis a szocialista irányzatú fogyasztási szövetkezetnél történt.

A szövetkezetek adatokkal fogják igazolni a háboru után, mily hatalmas szolgáltatásokat teljesítettek az áru- és élelmiszerüzorsora leküzdésében, de, hogy hivatásukat a köz javára a jövőben is sikerrel betölthessék, szükségük van a kormány részrehajlatlan méltánylására és arra, hogy ép akkor, mikor a legnagyobb szolgáltatásokat teszik az ország jóléte érdekében, káros zaklatásoknak egyoldalú és érdekelt panaszok következtében zaklatásoknak ki ne tételessenek.

Lehetséges, sőt valószínű, hogy a szövetkezetek tagjai a háboru alatt szaporodni fognak, de ez nem mesterséges agitáció és reklámok eredménye, hanem a drágaság által előidézett közhangulatnak és közszükségletnek a természetes szüleményei, amelyek éppen a szövetkezeti szabadság érintetlen megővését teszik a kormány kötelességévé.

A Pyreneusok körül.

— Irta: Zsigmond János. —

45

Ezután szembeáll a bikával és ingerli a piros kendővel. Közben, hogy hidegvérét kimutassa, majd letérdel pár pillanatra a bika előtt, majd a másik pillanatban átugrálja azt. Végül azon iparkodik, hogy a bikát tetszés szerinti helyzetbe hozza, a halálos dőfés megadása céljából. Szabályszerint ez úgy történik, hogy szembe megy a bikának és kardját balra kitérve jobbfelől a nyakán át a szívébe döfi, ami ritkán sikerül az első alkalommal. Ennél veszedelmesebb módja a bika elejtésének az, amikor állva fogadja a bika támadását és azt az eleje tartott kardba rohanatja. A kegyelemdőfést a puntlero adja meg a leterített bikának. Az elejtett bikát ösvérekkel kicipelik, a véryomokra homokot hintenek és utána másik bikára kerül a sor, úgy, hogy az est beáltáig 6—8 ilyen látványosságban van alkalma kedvét találni a közönségnek.

Ezek a látványosságok megviselik a nézők idegeit is, különösen a lovak irtalmatlan nélküli leterítése szül rossz érzést, de szánalmat érdemelnek a játék közben megsebzett és elejtett bikák is ami az izgalmat még jobban fokozza, a vadorok is sulyosan megsérülnek, sőt nem egyszer élettelenül terülnek el a homokon. Ez a véres látványosság mégis tetszik a spanyol nép nagy tömegének, még pedig a legfelsőbb köröktől kezdve a legalacsonyabb rangunak is egész lelkiállagát elfoglalja nem csak az Arenában, hanem azon kívül is. Ezidőszent még szó sem lehet annak a megszüntetéséről, mert ez a spanyol nép leki szükségletei közé tartozik.

Ujabban sikerült a bikaviadatok látványosságain némi kis kíméletességet eszközölni, alapjában azonban megmarad minden a régiben. Hogy az ilyen látványosságok csak a spanyol fajú népek tetszhetnek, kiteszik abból is, hogy minden odairányuló kísérlet, hogy más népek közeiben is meghonosítsák, meddő maradt. Annyi bizonyos, hogy az ilyen véres látványosság nem illik bele a mai kor keretébe. Megfelelhetett a római kor izlésének, mely még játékaival is a vért szomjazta, de a mai kor izlése és felfogása ellenmond ennek.

Izgalmas voltán kívül nincsen az egész látványosságban se esztetikai, se morális szempontból tekintve semmi nemes vonás. Hiányzik belőle a lovagjátékok nemes vonása: a férfiu erő és ügyesség érvényesítése. Itt csak nyers fizikai erővel rendelkező oktalan állatok állanak egymakkal szemben. Az ilyen viaskodásnak nincsen semmi felemelő hatása. Nagyon is egyenlőtlen közdőfelek állanak egymással szemben: eszes emberek és oktalan állatok. Egyik fele az ész és ügyesség, a másikon a nyers fizikai erő érvényesül.

Különböen hogy mennyire betölti ez az izgalmas látványosság a spanyol nép egész lelkiállagát, mutatja a gazdag irodalom a bikaviadatokról, az úgynevezett „literatura taurina”. A rokonsfajú szomszédos Portugáliában is megvan a bikaviadatok látványossága azzal a különbséggel, hogy ott rendszerint vértelenül folynak le azok. Kímélik a lovakat is, a bikákat is

Értékes lovakat használnak, nem mint Spanyolországban, azért a veszély kikerülése céljából a bikák szarvára bórhuzaot alkalmaznak. A picador löhátón lándzsával kezében száll szembe a bikával és ügyességét azzal igyekszik kimutatni, hogy lovát nem engedni a bikától érintetni. Közben a capinhasok ingerlik a bikát színes kendőkkel és szükség esetén a lovat és lovát védelmezik. Ezalatt egy csapat bohóc veszi körül az elfáradt bikát és vezetők a bika szarvairaveti magát és ott erősen tartja magát, mialatt a többiek pusztá kézzel megragadják és tartják a bikát. Végezetül egy espada fakarddal utánozza a halálos dőfést. Ezután a bikát betanított ökrök nyakukban kolomppal kiviszik és gyorsan elhagyják a cirkuszt. Egy előadási napon rendszerint csak két bikát vezetnek az Arenába.

Ez így portugál módra enyhébb és szelidebb alakja a bikaviadatoknak, ahol inkább az emberi ügyesség érvényesül és állat sem esik áldozatul, amellet vérnélkül is elég izgató.

Az Arena izgalmain kívül hódolnak bizonyos körökben a kakas-viadatok szenvedélyeinek is, de ezek már inkább a fogadási kedv és szenvedély kiegészítésére szolgálnak. A falusi nép mulatságai ezek vasárnap délutánokon a kocsmahelyiségekben. Némely városokban erre a célra cirkuszkok is vannak (circo de gallos).

A spanyol népnek alaptermészetében rejlik, hogy ilyen izgalmas látványosságok után kapkod. Harcias multja adja ennek részben a magyarázatát, de a római kornak is része van ebben, mely örökségül hagyta rája a cirkuszt és az Arenát összes látványosságaival és izgalmaival együtt. Ha szelidített alakban is, de meg fog maradni mindvégig ez az intézmény a spanyol nép körében és át fogják származtatni a késői utódokra, mint ahogy ők is átvették régi elődeiktől.

A főváros.

Spanyolországban még a római kort megelőző időkből is vannak számottevő városai, különösen a tengerparton. Az lett volna a fejlődés szempontjából a legtermészetesebb, hogy ezek közül legyen valamelyik a főváros már a tenger közelsége miatt is. Azonban nem így történt. A mai főváros helyén a 10. században egy Madschrit nevű arab erőd volt. VI. Alfonz király az erődöt elfoglalta 1083-ban. A kasztíliai királyok a kis városnak sokféle kiváltságokat adományoztak. 1329-ben IV. Ferdinánd ide hívta össze az első országgyűlést. I. János 1383-ban átadta a várost az Armeniából elűzött V. Leo királynak. Ennek halála után újra a kasztíliai koronára szállott vissza. V. Károly spanyol király és német-római császár 1521-ben Madridba tette át székhelyét. A páviai csatában foglyul esett I. Ferenc francia királyt eleinte itt őrizték a Torre de los Lujanes erődben, azután Alkazarban tartották 1526-ban történt szabadulásáig. Ebben az időben Madridnak nem volt több 3 ezer lakosánál.

II. Fülöp az udvart végérvényesen ide helyezte át. Ekkor már mintegy 25—30 ezer lakója és 2500 háza volt a városnak. Az udvar jelenléte nem sokat használt a városnak. Ekkor pusztították ki a város környékén az erdősegeket és teték az egész vidéket kietlenné. A nagyobb házak tulajdonosai kötelesek voltak házaikat a Madridba gyűlekező nemesség és udvari szolgák elszállítására átengedni, úgy, hogy emiatt csak apró házak épültek, melyek ettől a tertiől mentesek voltak.

Madrid a 18. századig szűk és egészségtelen város maradt folyton változó nyugtalan lakossággal. Ha II. Fülöp mint Portugáliának is ura innét a belföldről Portugáliába az Atlanti-óceán melé Lisszabonba teszi át a székhelyt, minden másként alakult volna még hatalmi tekintetben is. Az Atlanti-óceán melől még az amerikai gyarmatok megtartása is könnyebben ment volna, eltekintve atól, hogy Lisszabonból, mint birodalmi székhelyből hatalmas világjáró fejlődhetett volna a világtenger partján. Ebbe az időbe esik a spanyol irodalom aranykora is, itt éltek Madridban: Cervantes, aki itt írta 1609. után a Don Quijote második részét, Calderon drámaíró és Lope de Vega.

A 18. századtól kezdve a Bourbon-család uralma kezdődik. Ekkor épül a hatalmas királyi palota. Legtöbbet tett közülük III. Károly, aki a nápolyi trónról leköszönve a spanyol trónt tartotta meg és Madrid

emelkedése az ő nevéhez fűződik. Közben I. Napoleon francia császár öccse József volt átmenetileg spanyol király, aki a Madridot egész városrészek lerombolásával akarta újjáépíteni. Ennek vége lett a Bourbonok visszatérével. A háborúk és forradalmak annyit ártottak a városnak, hogy „Európában a legpiszkosabb fővárossá” lett.

A 19. század folyamán kiépült és megszépült és ma a szép városok közé tartozik. Mindez azonban csak magára a városra mondható. Magas fennsíkron fekszik, kietlen vidéken, mely sohasem lesz talán szebbé a mostaninál. Modern főváros, mely épületeiben nélkülözi a spanyol izlést és szokásokat és olyan nemzetközi típusú szép város, minót Európában sokat lehet találni. Az udvar, a kormány, az országgyűlés és minden egyéb, ami egy fővárost élénké tehet, hozzájárulnak élénkítéséhez, de mindez sokszorta más volna, ha tenger mellett feküdve, a tengeri kikötővárosok élénk forgalmát egyesíthetné magában.

IRODALOM.

* **Mária-kongregáció.** Hitbuzgalmi képes havi folyóirat. Szerkeszti Bangha Béla S. J. (Megjelen havonként egyszer.) Előfizetési ára: tömegesen rendelve (20 példány) egy évfolyam 2 kor., külön rendelve 3 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. Mária-utca 25. — Legújabb száma most jelent meg a következő gazdag és változatos tartalommal: Magyarok Nagyasszonya. — Kongregációi nyilvántartás. — Imára a békéért. — A magyarországi férfi-kongregációk. — Kongregációi évi értekezletek. — A nő apostolkodása az irodalom terén. Báró Huszár Margit. — Az engedély. Elbeszélés. Szerafini Blanka. — Hitvédelmi csarnok? Akarja-e Isten a háborút? — Az egyetemi és főiskolai kongreganista mozgalom. Kóródi Katona János. — Apró kérdések. — Nem theologus, de kongreganista. H. — Kongregációi élet. — Erénygyakorlati cédulák. — Ifjusági rovat: A hitvédelmi gyűlések. Jámor László S. J. — Pályázat. — Ifjusági hírek. — Katona I. Sándor. — Leányifjuság: Levelek egy lánykongreganistához. Laci bácsi. — Leányifjusági hírek. — Irodalom.

Fogászati műterem

Veszprém, Rakóczi-ter 22. sz. Telefon 49. Interurbán

Wellner Gyula

regi jóhírű fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.

A szájpaddlás nélküli műfogak speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

Anyakönyvi kivonat.

— 1915. szept. 19-tól okt. 5-ig. —

Születés.

Csertán Gyula magánzó és Vik Ágnes fia Károly Elek Miklós r. kath. — Vinger Sándor molnársegéd és Tóth Anna fia János r. kath. — Körömdi József géplakatos munkavezető és Szanyi Teréz fia József Vince r. kath. — Szántó Gyula napszámós és Székely Rozália fia Károly r. kath. — Fekete Anna házicseléd fia Ferenc r. kath.

Halálozás.

Vittman Istvánné Pál Klára napszámósó r. kath. 74 éves. — Amrein Teréz r. kath. 11 éves. — Pátkai Teréz r. kath. 49 éves. — Pintér Mária ref. 11 éves. — Paulits Mihályné Szabó Erzsébet napszámósó r. kath. 70 éves. — Nagy Kálmán r. kath. 4 hónapos.

Házasság.

Paksi József kefékötőiparos r. kath. és Németh Erzsébet Margit varrónó r. kath.

Egy darab keveset használt
„Premier” szabályozható

vaskályha, kerékpár

1 darab férfi, 1 darab női

és 1 darab csigafelvonó
(Flaschenzug) jutányosan
eladó. Cím megtudható
lapunk kiadóhivatalában.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban.

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság

veszprémi főügynöksége

elfogad tűz-, jég-, betörési, bal-
eset, szavatossági, élet- és já-
radék-biztosításokat.

A társaság a legrégebb és legnagyobb
magyar biztosító intézet; — biztosítéki
alapjai meghaladják a 210 millió koronát
s így minden tekintetben a legnagyobb
biztonságot nyújtják.

Irodai helyiség: Szabadi-utca 3. sz.
földszint. Képviseli: SÜLY LÁSZLÓ.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a
legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivi-
telig — pneumatikai rendszer szerint.
ORGONÁK átalakítását és hangolását
jutányos árban számítom. Iskolák részére
HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben
készítek. ZONGORÁK javítását és han-
golását úgy helyben, mint vidéken a
lehető legrövidebb idő alatt eszközölk.

Bakos Kálmán

fűszer- és csemegekereskedő
Telefon 55. VESZPRÉM Telefon 55.

Ásványvíz nagy raktára!

Ajánlom friss töltésű ásvány-
és gyógyvíz nagyraktáramat.

Az összes bel- és külföldi ásványvíz
és gyógyvizek állandóan raktáramon
vannak. Főraktára:

a szt. Lukács Kristály víznek,

rendkívül kedvelt szénsavas borviz
— eredeti porcelándugós üvegekben —

2 lit. 1¹/₁₀ lit. 1/2 lit. 1/4 lit.

64 fill. 56 fill. 48 fill. 30 fill.

Főraktára: Salvator lith savanyú-
víznek, Mohai Agnes,
Giesshübl, Csízi, Pe-
tánci, Calsbadi, Ma-
rienbadi, Preblau, —
Bikszádi, Borszéki,
Guber, Parádi, Halli
stb. stb. vizeknek.

KESERŰVIZEK.

A vizeket vidékre szállítva a csomagolás ön-
költségen lesz felszámlítva. Nagyobb vételnél
engedmény, ismét a d o k n a k előnyár.

Az összes fűszer-, csemege- ásvány-
víz- és háztartási cikkekéről a nagy
árjegyzék bárkinek megküldetik.

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

a legegyszerűbbtől a legfinomabb
kivittelig minden néven nevezendő

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

ugymint: röpiratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, árjegyzékek, körle-
velek, hirdetések, falragaszok, évi
jelentések, mérlegek, kimutatások,
gyászlapok, rovatolt táblázatok, név-
jegyzék, meghívók, eljegyzési és es-
ketésküldetések, számlák, címkek,
stb. stb., jutányos áron számítva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére
szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetszés szerint fűzve vagy
bekötve szállíthatnak. Hivatalos le-
velepapírok és borítékok, okmánybori-
tékok mindenféle alakban és színben.
Egy és négyvonalas csinos vizsgálá-
pok, tet zesszorinti menyl-égen. —
Kaphatók a legjobb minőségű fehér
irodai, ugyislatén fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61